РОЗВИТОК МОТИВАЦІЇ ЛІНГВОПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

УДК 378.147.02

DOI : 10.12958/2227-2747-2020-3(175)-31-40

Панасенко Елліна Анатоліївна,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри практичної психології,
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
м. Слов'янськ, Україна
ellinapanasenko@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-6787-0129>

Внукова Ангеліна Ігорівна,

здобувач вищої освіти першого бакалаврського рівня факультету
іноземних мов,
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ, Україна
angelinaaa.v8@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-1705-1651>

Для цитування: Панасенко Е. А., Внукова А. І. Розвиток мотивації лінгво-професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Освіта та педагогічна наука*. 2020. № 3 (175). С. 31 – 40.

References (стандарт APA): Panasenko, E. A., & Vnukova, A. I. (2020). Rozvytok motyvatsii linhvoprofesiinoi pidhotovky zdobuvachiv vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia [The Development of Motivation of Linguistic and Professional Training of Higher Education Students in the Conditions of Distance Learning]. *Osvita ta pedahohichna nauka – Education and Pedagogical Sciences*, 3 (175), 31 – 40 [in Ukrainian].

Постановка проблеми. Зростання ролі іноземної мови у формуванні ключових компетенцій здобувачів вищої освіти обумовлюється розширенням міжнародних економічних і політичних зв'язків, упровадженням комп'ютерних програм, тенденцією використання наукомістких технологій в освітній практиці. Нині актуалізується потреба у фахівцях, здатних здійснювати

іншомовне спілкування для вирішення завдань професійної діяльності. У зв'язку з цим гостро стоїть питання підвищення в студентів мотивації до вивчення іноземної мови. Практичне володіння іноземною мовою є незаперечною перевагою будь-якого фахівця.

Проте, незважаючи на це, здобувачі вищої освіти не розглядають його як необхідний для вивчення предмет, уважаючи, що іноземна мова не знадобиться їм у професійній діяльності. Вивчення іноземної мови, без сумніву, – справа важка й потребує докладання певних зусиль. Досвід показує, що студенти здебільшого дивляться на іноземні мови як на важкий предмет. Формування інтересу до навчальної діяльності залежить від змісту й організації відповідних педагогічних умов. Але навчальна діяльність повинна бути організована педагогічно і психологічно так, щоб постійно викликати й підтримувати в студентів мотивацію, переживати її та керувати нею.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні засади природи мотивів висвітлено в працях вітчизняних та зарубіжних науковців (В. Асєєв, Є. Ільїн, М. Матюхіна, Х. Хеккаузен, Г. Щукіна та ін.). Питання зв'язку навчальних мотивів із психічними процесами, емоціями та почуттями, індивідуальними особливостями суб'єктів учіння студіювали М. Алексєєва, К. Абульханова-Славська, В. Мерлін та ін. Шляхи й методи формування мотивів навчальної діяльності репрезентовано в працях В. Богословського, А. Маркової, М. Якобсон та ін. Розробленню оптимальних педагогічних умов формування пізнавальних мотивів на різних етапах навчання приділили увагу такі дослідники, як: В. Башарін, Д. Брунер, Е. Торндайк, Т. Шаповал та ін. Дослідженню мотиваційного компонента навчальної діяльності студентів та вивченню засобів його формування присвячено роботи Н. Арістової, В. Клачка, І. Красноголової, П. Козика, Т. Левченко, М. Левочко та ін.

Мета статті – визначити сутність та механізми навчальної мотивації лінгво-професійної підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Методологія та методи дослідження. Концепція дослідження ґрунтується

на наукових положеннях системного, культурологічного, аксіологічного, особистісно-діяльнісного методологічних підходів; загальнонаукових принципах об'єктивності, системності, сутнісного аналізу. Використано комплекс методів дослідження: логічний, наукової класифікації, систематизації, аналізу й синтезу джерел дослідження та обґрунтування його теоретико-методологічних та прикладних основ.

Виклад основного матеріалу. Мотивація, на думку відомого психолога О. Леонтьєва, – це «мотор діяльності» (Леонтьєв, 1997). Студенти Гарвардського університету дуже влучно визначили сенс мотивації: «Якщо ти зараз заснеш, то тобі, звичайно, присниться твоя мрія. Якщо ж ти замість сну вибереш навчання, то ти втілиш свою мрію в життя». Здобувачі вищої освіти, які не мотивовані, не будуть ефективно вчитися. Вони не будуть запам'ятовувати інформацію, вони будуть пасивні, і деякі з них навіть можуть стати дезорганізаторами. Кращі лекції, книги й матеріали не змусять студентів прагнути до навчання й наполегливо працювати, якщо вони не будуть мотивованими.

У структурі мотивації особливе місце займає навчальна мотивація. За результатами аналізу наукових праць сучасних вітчизняних і зарубіжних учених, власного пошуку українська дослідниця Н. Арістова представила навчальну мотивацію як певну систему зовнішніх і внутрішніх мотивів навчання, ієрархія та взаємодія яких складається під впливом педагогічних умов, вона має багаторівневу структуру, рівні сформованості якої можна оцінити за визначеними критеріями та показниками, що відображають ставлення суб'єктів навчання до дисципліни, яку вони вивчають, та формування якої здійснюється в кілька послідовних етапів (Арістова, 2015, с. 17).

Головним завданням мотивації навчання вважається така організація освітньої діяльності, яка максимально сприяє розкриттю потенціалу особистості студента. Навчальна мотивація визначається низкою специфічних чинників:

- особливостями того, хто навчається (стать, самооцінка, рівень інтелектуального розвитку);
- особливостями викладача та його ставленням до педагогічної діяльності;
- організацією педагогічного процесу;
- специфікою навчального предмета.

Розглядаючи феномен мотивації, варто з'ясувати причини зниження мотивації в студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови. Перша група – причини, що залежать від викладача (неправильний відбір навчального матеріалу, що викликає перевантаження або недовантаження учня, низький рівень володіння викладачем сучасними методами навчання, невміння будувати відносини з учнями й організовувати їхні взаємини один з одним, відсутність чіткої системи вимог, особливості особистості викладача тощо). Друга група – це причини, що залежать від студентів (низький рівень знань, погана пам'ять, несформованість мотивів навчальної діяльності, невміння самостійно здобувати знання, складності у взаємодії з колективом тощо).

Згідно з психологічними дослідженнями мотивації під час навчання іноземної мови діяльність викладачів повинна бути спрямована на розвиток внутрішньої мотивації студентів, яка виходить із самої діяльності й стає найбільшою спонукальною силою. Без особистої мотивації студентів викладач не в змозі їх спонукати до вивчення мови. Умовою для зовнішньої мотивації є створення викладачем

ситуації успішності. Студент може бути мотивований задоволенням від самого процесу навчання, бажанням спілкуватися з носієм мови. Уважається, що такі студенти найбільш активні в аудиторії. Дуже важливо при цьому, щоб викладач заохочував таких студентів. Викладач повинен довести студентам, що без знання іноземної мови вони не зможуть у майбутньому зробити блискучу кар'єру і влитися в єдиний соціокультурний простір.

У навчанні іноземної мови повинні взаємодіяти такі складники:

- мотиви студентів, що спонукають їх до діяльності;
- викладач і його освітні технології;
- навчальна дисципліна «Іноземна мова» (мовні одиниці, які повинні бути включені в пам'ять студентів).

Отже, змістовні особливості навчальної мотивації визначаються такими чинниками: освітня система, освітня установа, організація освітнього процесу, специфіка навчального предмета, суб'єктивні особливості педагога (Хеккаузен, 2010). З метою підвищення мотивації викладачеві варто пам'ятати, що з теорією мотивації тісно пов'язана теорія потреб.

Відомий американський психолог А. Маслоу розподілив усі потреби за п'ятьма основними рівнями. На першому рівні перебувають фізіологічні потреби, на другому – потреба в безпеці, на третьому – потреба в любові і прихильності, на четвертому – потреба в повазі, на п'ятому – потреба в самоактуалізації.

Теорію А. Маслоу проаналізував Р. Кіган, професор Гарвардського університету, який ґрунтовно досліджує психологію розвитку. Науковець виокремив шість ступенів розвитку студентів.

Представимо більш детально три з них: нульовий, імперіальний та інтерперсональний.

Відповідно до теорії Р. Кігана на *нульовій стадії* індивіди оперують на рівні сенсомоторних рефлексів. На цій стадії особистість викладача повинна стати вирішальним чинником зовнішньої мотивації. Особистісні особливості викладача, його методична грамотність, орієнтованість у тій спеціальності, яку отримують студенти, усвідомлення викладачем цілей, які ставлять перед собою студенти, комунікабельність, відкритість, емпатія, креативність в організації освітнього процесу, емоційна насиченість занять, система у викладанні матеріалу, система контролю й навіть зовнішній вигляд створюють передумови для підвищення мотивації до вивчення іноземної мови. Крім того, на цій стадії відбувається знайомство викладача зі студентами. Це більше, ніж просто запам'ятовування їхніх імен. Студенти повинні знати, що їхній викладач зацікавлений у них, піклується про них і бажає їм успіху. Коли студенти відчують, що їх цінують, це створює безпечне середовище навчання й мотивує їх працювати, адже вони прагнуть отримати похвалу й підтримку від того, хто, на їхню думку, їх знає й поважає як особистостей.

На другій, *імперіальній*, стадії студенти мотивовані результатами власної діяльності, її оцінкою викладачем. На цьому етапі викладачеві важливо підтримувати студентів. Кожен студент повинен отримати оцінку своєї діяльності. Ця оцінка не повинна бути просто цифрою, це детальний перелік того, наскільки здобувач вищої освіти просунувся щодо свого початкового рівня. Найчастіше студенти, які мають гарну мовну базу, набувають набагато менше, ніж ті, хто почав вивчати іноземну мову з нуля. Викладач повинен знайти такі прийоми, щоб сильні студенти не втратили інтерес, а початківці змогли отримати задоволення від своєї роботи.

На третій, *інтерперсональній*, стадії студентами оволодіває бажання підвищити свій авторитет серед одногрупників, а також вони відчують необхідність у визнанні. Викладач і на цьому етапі може сприяти зміцненню авторитету й підвищити самооцінку здобувача вищої освіти. Одне заохочення студента-початківця може підвищити мотивацію на тривалий період часу, але це за умови, що особистість викладача для нього значуща. У руках досвідченого викладача й осуд може стати інструментом підвищення мотивації.

Добре знаючи особливості потреб студентів і визначивши, на якому рівні перебуває здобувач вищої освіти, викладач має можливість обрати відповідні педагогічні засоби, за допомогою яких можливим є успішний розвиток студента і, відповідно до думки Р. Кіган, перехід студента з однієї стадії на іншу, більш високу. У результаті відбувається формування внутрішньої мотивації, яка є необхідною умовою успішної навчальної діяльності (Кіган, 2012).

Зазначимо, що сучасна парадигма вищої освіти ґрунтується на засадах аксіологічного особистісно зорієнтованого навчання, вироблення індивідуального освітнього маршруту, диференціації освітньої діяльності при посиленні ролі самостійної роботи студентів. Ці ідеї ефективно й успішно реалізуються в інформаційно-освітньому середовищі вищої школи, зокрема із застосуванням технологій дистанційного навчання.

Технології дистанційного навчання, що активно впроваджуються в Україні через всесвітню пандемію, відкривають шляхи до нового виду освіти, заснованого на розвитку системи викладання з використанням електронних засобів навчання. Віртуальна освіта передбачає індивідуальну роботу в поєднанні з гнучким управлінням процесом навчання і з великою самостійністю здобува-

чів вищої освіти в процесі здобування знань, формування вмінь і навичок практичної діяльності. Інтернет стає найважливішим засобом самоосвіти студентів.

Дистанційне навчання є певним чином сконструйована система професійно зорієнтованої підготовки студентів в інтернет-середовищі. Під дистанційними освітніми технологіями розуміються освітні технології, реалізовані в основному із застосуванням інформаційно-телекомунікаційних мереж при опосередкованій (на відстані) взаємодії учнів і науково-педагогічних працівників. Сучасні дослідники розглядають дистанційне навчання як форму і як один із складників усієї системи освіти. Дистанційне навчання є формою навчання, за якої взаємодія вчителя і учнів, учнів між собою здійснюється на відстані й відображає всі властиві освітньому процесу компоненти (цілі, зміст, методи, організаційні форми, засоби навчання), що реалізуються специфічними засобами інтернет-технологій або іншими засобами, передбачаючи інтерактивність (Беленька, 2002).

Дієвість дистанційного навчання зумовлена:

- ефективністю взаємодії студента й викладача;
- продуктивністю педагогічних технологій;
- аксіологічністю методичних матеріалів;
- модульним структуруванням курсу;
- мотивацією студентів.

Термін «дистанційне навчання» має парадоксальний характер, оскільки завдяки інтернет-мережі поняття «дистанція (відстань)» зникає. Основу освітнього процесу становить самостійна робота в зручному темпі, часі й місці.

Самостійна робота, побудована за індивідуальними освітніми маршрутами, передбачає:

- формування й розвиток лексичних та граматичних навичок, умінь писемного мовлення, читання на основі автономної діяльності студентів у мережі;
- гнучку систему консультацій для студентів з боку викладачів у процесі роботи над проєктами, виконання різних видів письмових творчих робіт;
- участь студентів у міжнародних освітніх та наукових телекомунікаційних проєктах (Екстрене дистанційне навчання в Україні, 2020).

Важлива роль у реалізації дистанційного навчання відводиться лінгвістичній іншомовній освіті як чиннику, що сприяє формуванню й розвитку готовності особистості до іншомовної комунікації, що розширює її соціальну та економічну свободу. Оволодіння майбутнім фахівцем іноземною мовою є обов'язковим складником змісту вищої освіти. І це не самоціль, а засіб реалізації академічної та професійної діяльності. Уся система навчання із застосуванням дистанційних технологій побудована на спілкуванні.

Проте зауважимо, що мета дистанційного навчання іноземних мов полягає у формуванні іншомовної комунікативної компетенції при засвоєнні іншомовних знань (базового матеріалу) і передбачає вдосконалення таких видів мовленнєвої діяльності, як читання й письмо, не передбачаючи на цьому етапі оволодіння усною мовною практикою. Іншомовну комунікативну компетенцію ми розглядаємо як інтегративну системно-ціннісну якість особистості студента, що становить сукупність професійних та іншомовних знань, умінь і ціннісних відносин, які дозволяють йому керувати своєю діяльністю від постановки мети, вибору способів її реалізації та досягнення, а також

оцінки отриманого результату. Іншомовна комунікативна компетенція передбачає наявність певного рівня володіння технікою спілкування й тісно пов'язана з когнітивним та емоційним розвитком студента, а також формуванням ціннісних орієнтацій його особистості.

Розглядаючи розвиток як процес і результат послідовних, спрямованих кількісних і якісних змін, що відбуваються під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників і забезпечують становлення особистості студента, ми можемо трактувати лінгвопрофесійний розвиток студентів як:

- перехід від одного якісного стану до іншого, більш високого;
- процес якісних і кількісних змін, що відбуваються в особистості студента при вивченні іноземної мови в професійно зорієнтованому просторі вищої школи.

Не менш важливе формування навичок роботи з інформацією, яку студенти отримують із різних джерел, включаючи Інтернет. При виконанні творчих письмових завдань для доведення своєї позиції в студентів є можливість звернутися до відповідних довідкових матеріалів, необхідної додаткової інформації, продумати й відредагувати свою думку. Використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, інтеграція їх в освітній процес дають можливість навчати різних видів читання: навчального, пошукового, ознайомлювального.

Лінгвопрофесійний розвиток студентів має багатоцільовий характер і спрямований на вирішення низки завдань: 1) формування в майбутніх фахівців готовності до міжкультурної комунікації; 2) розвиток професійного мислення; 3) використання іноземної мови як засобу міжкультурного професійно зорієнтованого спілкування; 4) становлення особистісного потенціалу студента.

Імперативами лінгвопрофесійної підготовки майбутніх фахівців є:

- формування в студента лінгвістичних умінь і навичок, що забезпечують іншомовну мовленнєву діяльність;
- готовність студента до участі в професійному та соціально-побутовому спілкуванні;
- підвищення загального культурного рівня студента на основі вдосконалення вмінь мовного спілкування;
- створення ситуації присвоєння студентом іншомовних цінностей у межах діалогу культур;
- становлення толерантної самосвідомості, що є аксіологічним ядром міжкультурної комунікації.

Системоутворювальним чинником лінгвопрофесійного розвитку студентів є орієнтація особистості на соціальні та професійно значущі цінності (Кирилюк, 2009). Іноземна мова є для студентів цінністю в тому випадку, якщо вона стає способом їх залучення до іншомовної професійної культури, будучи при цьому частиною особистісного світогляду. Усе це дозволяє здійснювати роботу в поступальному режимі, чітко дотримуючись етапності, технологічності, інтерактивності, суб'єктності, автономності, комунікативності, свідомості та доступності.

Педагогічними принципами реалізації лінгвопрофесійного розвитку студентів в умовах дистанційного навчання є:

- 1) принцип суб'єктності, що орієнтований на цілісну аксіологічну характеристику особистості студента;
- 2) принцип професійно зорієнтованої технологічності, що передбачає здійснення лінгвопрофесійного розвитку студентів з урахуванням упровадження в освітній процес інноваційних педагогічних технологій;

3) принцип інтерактивності, що дає можливість викладачеві протягом усього курсу навчання відстежувати, коригувати та оцінювати діяльність студентів;

4) принцип самостійності (автономності), що передбачає роботу з навчальним матеріалом в автономному режимі, підвищуючи рівень не тільки практичних навичок, але мотивації й готовності до подальшої самоосвіти;

5) принцип комунікативності, що забезпечується роботою з навчальним матеріалом, контактами з викладачем, роботою в малих групах;

6) принцип свідомості, який визначає напрям пізнавальної діяльності студентів і вимагає позитивного й усвідомленого засвоєння знань у процесі активної пізнавальної діяльності;

7) принцип доступності, що передбачає відповідність змісту, форм і методів навчання віковим особливостям студентів, рівню їхнього розвитку;

8) принцип етапності, що забезпечує спадкоємність кожного етапу, де кожен наступний етап є базою подальшого з поступовим ускладненням діяльності студента й викладача.

Особливу увагу варто приділяти вихованню пізнавального інтересу й розвитку пізнавальної активності, створенню позитивної мотивації навчання й отримання дієвих знань, розвитку інтелектуальної самостійності, формуванню вмінь і навичок самоосвіти в здобувачів вищої освіти. Усе це сприятиме свідомій постановці студентом життєвої мети, припускаючи пізнання умов й обставин діяльності, визначення шляхів і засобів її досягнення.

У лінгвопрофесійному розвитку студента особливе значення має вдосконалення цілей, змісту, форм і методів навчання, створення такої методичної системи, яка сприяла б реалізації єдності ви-

ховання й навчання. Тут варто виділити такі аспекти:

- оволодіння фаховими спеціальними компетентностями, необхідними для успішного здійснення іншомовної комунікації при реалізації професійної діяльності;
- формування особистісних якостей студента, необхідних для ефективної професійної діяльності, а також специфічних особливостей, що відрізняють його від фахівців іншого профілю.

Зміст підготовки студентів у процесі його лінгвопрофесійного розвитку спирається на вивчення об'єктів реальної іншомовної дійсності в діалозі культур, перетворюються в процесі пізнання крізь призму ціннісних відносин. Рівні лінгвопрофесійного розвитку опосередковані синтезом знань і визначаються взаємозв'язком, ступенем зацікавленості студента в цій діяльності та наявності ресурсів для її досягнення.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, найбільш значущими для викладача іноземної мови в закладі вищої освіти є завдання, що формують зовнішню мотивацію, тобто ту мотивацію, яка не залежить від студента.

Викладач як чинник підвищення мотивації повинен уміти формувати ситуації успіху, винагороджувати здобувачів вищої освіти за успішно виконане завдання, формувати упевненість у своїх силах, сприяти усвідомленню студентами своїх невдач, а також допомагати знаходити витоки цих невдач, своєчасно доводити до відома студентів чіткі терміни виконання завдання, що веде до розвитку особистої відповідальності студентів, здійснювати обов'язковий контроль знань, організовувати змагання на заняттях (міжособистісне й між підгрупами), застосовувати емоційну форму викладу ма-

теріалу, стимулювати інтерес студентів до вивчення мови, чого можна досягти через зміст заняття, його організацію та поєднання різних видів діяльності в процесі навчання. Навчання іноземної мови із застосуванням дистанційних технологій вимагає і від студента, і від викладача певної готовності до освітнього процесу. Дистанційне навчання сприяє підвищенню якості лінгвопрофесійного розвитку за рахунок застосування сучасних засобів навчання, роботи в автономному режимі за індивідуальним освітнім маршрутом, а також за допомогою виховання особистості майбутнього фахівця через усвідомлення ціннісних можливостей іншомовного спілкування в професійно зорієнтованому просторі.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням технологій розвитку критичного мислення здобувачів вищої освіти з метою активізації їхньої навчальної мотивації.

Література

Арістова Н. О. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів: монографія. Київ : ТОВ «ГЛІФМЕДІЯ», 2015. 240 с.

Беленька Т. Л. Дистанційне навчання іноземним мовам на базі телекомунікаційних технологій. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2002. Вип. 21. С. 152 – 155.

Екстрене дистанційне навчання в Україні: монографія / за ред. В. М. Кухаренка, В. В. Бондаренка. Харків : Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.

Кирьякова А. В. Аксиология образования. Ориентация личности в мире ценностей. Москва : Дом педагогики, 2009. 318 с.

Леонтьев А. Н. Психология и педагогика мышления. Москва : Изд. «Совершенство», 1997. 256 с.

Хеккаузен Х. Мотивация и деятельность. Москва : Просвещение, 2010. 860 с.

Kegan R. The evolving self: Problem and process in human development. Cambridge, Mass: Harvard University Press, 2012.

References

Aristova, N. O. (2015). Formuvannia motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy ustudentiv vyshchikh navchalnykh zakladiv [The Formation of Motivation of Foreign Language Learning for Students of Higher Educational Institutions]. Kyiv : TOV «HLIFMEDIIA» [in Ukrainian].

Bielenka, T. L. (2002). Dystantsiine navchannia inozemnym movam na bazi telekomunikatsiinykh tekhnolohii [Distance Learning of Foreign Languages Based on the Telecommunication Technologies]. *Teoretychni pytannia kultury, osvity ta vykhovannia – The Theoretical Questions of Culture, Science and Scientific-pedagogical Thought*, 21, 152 – 155 [in Ukrainian].

Kukharenskyi, V. M., & Bondarenko, V. V. (Eds.). (2020). Ekstrene dystantsiine navchannia v Ukraini [Emergency Distance Learning in Ukraine]. Kharkiv : Vyd-vo KP «Miska drukarnia» [in Ukrainian].

Kir'yakova, A. V. (2009). Aksiologiya obrazovaniya. Orientatsiya lichnosti v mire cennostej [The Axiology of Education. Personality Orientation in the World of Values]. Moscow : Dom pedagogiki [in Russian].

Leont'ev, A. N. (1997). Psihologiya i pedagogika myshleniya [Psychology and Pedagogy of Thinking]. Moscow : Izd. «Sovershenstvo» [in Russian].

Hekkauzen, H. (2010). Motivatsiya i dejatel'nost' [Motivation and Activity]. Moscow : Prosveshchenie [in Russian].

Kegan, R. (2012). The evolving self: Problem and process in human development. Cambridge, Mass: Harvard University Press [in English].

Панасенко Е. А., Внукова А. І.
Розвиток мотивації лінгвопрофесійної
підготовки здобувачів вищої освіти в
умовах дистанційного навчання

У статті досліджено проблему розвитку навчальної мотивації здобувачів вищої освіти в процесі лінгвопрофесійної підготовки в умовах дистанційного навчання. Навчальну мотивацію потрактовано як певну систему зовнішніх і внутрішніх мотивів навчання, ієрархія та взаємодія яких складаються під впливом педагогічних умов; як ту, що має багаторівневу структуру, рівні сформованості якої можна оцінити за визначеними критеріями та показниками.

Схарактеризовано специфічні чинники навчальної мотивації, з'ясовано причини зниження мотивації в студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови. Доведено необхідність реалізації принципів суб'єктності, професійно зорієнтованої технологічності, інтерактивності, самостійності (автономності), комунікативності, свідомості, доступності, етапності в лінгвопрофесійному розвитку студентів в умовах дистанційного навчання.

Підкреслено активне впровадження технологій дистанційного навчання в системі освіти України. Дистанційне навчання потрактовано як певним чином сконструйовану систему професійно зорієнтованої підготовки студентів в інтернет-середовищі. Обґрунтовано дієвість дистанційного навчання та специфіку побудови індивідуальних освітніх маршрутів здобувачів вищої освіти. Визначено основні завдання та імперативи лінгвопрофесійної підготовки майбутніх фахівців. Підкреслено особливе значення вдосконалення цілей, змісту, форм і методів навчання з метою підвищення навчальної мотивації студентів.

Ключові слова: мотивація, навчальна мотивація, лінгвопрофесійна підготовка, дистанційне навчання, технології дистанційної освіти.

Панасенко Э. А., Внукова А. И.
Развитие мотивации лингвопрофессиональной
подготовки соискателей высшего образования в условиях
дистанционного обучения

В статье исследована проблема развития учебной мотивации студентов в процессе лингвoproфессиональной подготовки в условиях дистанционного обучения. Учебная мотивация представлена как система внешних и внутренних мотивов учения, иерархия и взаимодействие которых складываются под влиянием педагогических условий; как та, что имеет многоуровневую структуру, уровни сформированности которой можно оценить по определенным критериям и показателям.

Охарактеризованы специфические факторы учебной мотивации, объяснены причины снижения мотивации у студентов неязыковых специальностей при изучении иностранного языка. Доказана необходимость реализации принципов субъектности, профессионально ориентированной технологичности, интерактивности, самостоятельности (автономности), коммуникативности, сознания, доступности, этапности в лингвoproфессиональном развитии студентов в условиях дистанционного обучения.

Подчеркнуто активное внедрение технологий дистанционного обучения в системе образования Украины. Дистанционное обучение истолковано как определенным образом сконструированная система профессионально ориентированной подготовки студентов в интернет-среде. Обоснована действенность дис-

танционного обучения и специфика построения индивидуальных образовательных маршрутов студентов. Определены основные задачи и императивы лингво-профессиональной подготовки будущих специалистов. Подчеркнуто особое значение совершенствования целей, содержания, форм и методов обучения с целью повышения учебной мотивации студентов.

Ключевые слова: мотивация, учебная мотивация, лингвопрофессиональная подготовка, дистанционное обучение, технологии дистанционного образования.

Panasenko E. A., Vnukova A. I. The Development of Motivation of Linguistic and Professional Training of Higher Education Students in the Conditions of Distance Learning

The article investigates the problem of developing motivation for learning of higher education students in the process of linguistic and professional training in the conditions of distance learning. Motivation for learning is interpreted as a system of external and internal motives for learning, the hierarchy and interaction of which is formed under the influence of pedagogical conditions, has a multilevel structure, the formation levels of which can be assessed by a certain criteria and indicators.

The specific factors of motivation for learning are characterized, the reasons for the motivation decrease of students of non-language specialties when studying a foreign language are regarded. The necessity of realizing the principles of subjectivity, professionally-oriented technological effectiveness, interactivity, independence (autonomy), communicativeness, consciousness, accessibility, and stages in the linguistic and professional development of students in the conditions of distance learning is proved.

The active introduction of distance learning technologies to the education system of Ukraine is emphasized. The distance learning is interpreted as a system of professionally oriented training of students constructed in a certain way in the Internet environment. The effectiveness of distance learning and the specifics of designing individual educational routes of higher education students are substantiated. The main tasks and imperatives of linguistic and professional training of future specialists are determined. The special importance of improving the goals, content, forms and methods of teaching in order to increase motivation for learning of students is emphasized.

Keywords: motivation, motivation for learning, linguistic and professional training, distance learning, technologies of distance learning.